

Norges gjennomføring og bidrag til å oppfylle globale mål for natur

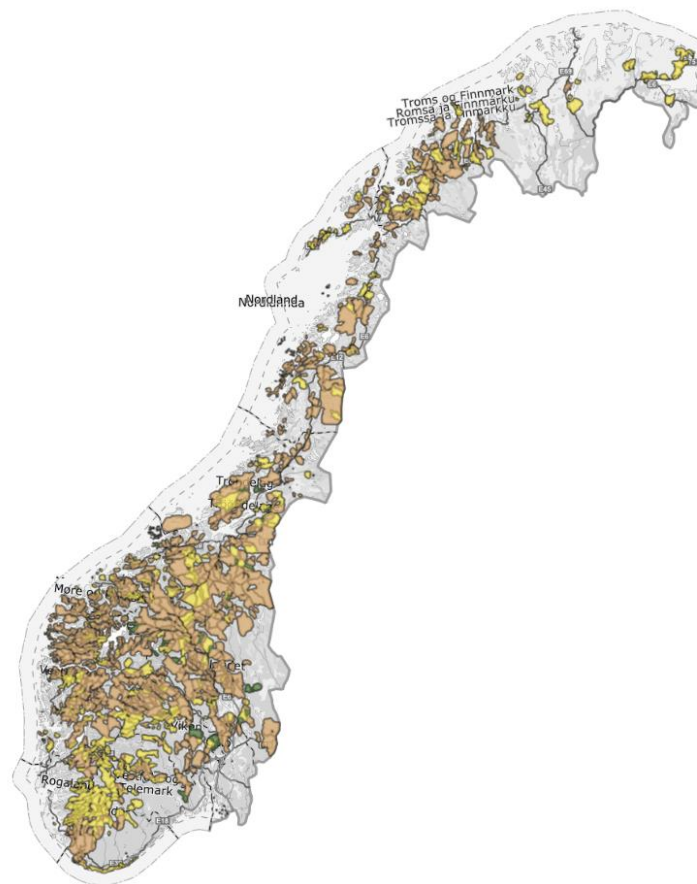
Naturavtalens mål 9:

Sikre at forvaltningen og bruken av viltlevende arter er bærekraftig og dermed gir mennesker sosiale, økonomiske og miljømessige goder, særlig til dem som er i en sårbar situasjon, og til dem som er mest avhengige av naturmangfold, blant annet gjennom bærekraftig virksomhet basert på naturmangfold samt produkter og tjenester som fremmer naturmangfold, og beskytte og fremme tradisjonell bærekraftig bruk blant urfolk og lokalsamfunn.

Miljødirektoratet	Direktoratsgruppe
Tiltak og virkemidler i dag (Status) (deloppdrag 3)	
3.1 Tiltak og virkemidler nevnt i Natur for livet	<p>Relevante tiltak og virkemidler, status for gjennomføring og resultater/effekt</p> <p>Mål 1: Senest innen 2020 er folk oppmerksomme på verdiene av biologisk mangfold, og hva de kan gjøre for å bevare mangfoldet og bruke det på en bærekraftig måte</p> <p>Mål 14: Innen 2020 er økosystemer som leverer livsviktige tjenester, inkludert tjenester knyttet til vann, og som bidrar til helse, levekår og velferd, restaurert og ivaretatt, der behovene til kvinner, urfolk, lokalsamfunn og fattige erkjennes</p> <p>Mål 18: Innen 2020 respekteres urfolks og lokalsamfunns tradisjonelle kunnskap, innovasjoner og praksis av betydning for bevaring og bærekraftig bruk av biologisk mangfold, og deres sedvanlige bruk av biologiske ressurser, i samsvar med nasjonal lovgivning og relevante internasjonale forpliktelser, og er til fulle integrert og reflektert i gjennomføringen av konvensjonen, med full og effektiv deltakelse av urfolk og lokalsamfunn på alle relevante nivåer</p> <p>Landbruksdirektoratet: Lov om skogbruk ²⁵</p> <ul style="list-style-type: none"> Formål: ... og å sikre det biologiske mangfoldet, omsyn til landskapet, friluftslivet og kulturverdiane i skogen. <p>Lov om jord ²⁶</p> <ul style="list-style-type: none"> Formål: ... Forvaltninga av arealressursane skal vera miljøforsvarleg og mellom anna ta omsyn til vern om jordsmonnet som produksjonsfaktor og ta vare på areal og kulturlandskap som grunnlag for liv, helse og trivsel for menneske, dyr og planter. <p>Lov om reindrift ²⁷</p> <ul style="list-style-type: none"> Formål: ... legge til rette for en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift med basis i samisk kultur, tradisjon og sedvane til gagn for reindriftsbefolkningen selv og samfunnet for øvrig. ... bidra til sikring av reindriftsarealene i det samiske reinbeiteområdet som reindriften viktigste ressursgrunnlag. Ansvar for sikring av arealene påhviler både innehavere av reindriftsretten, øvrige rettighetshavere og myndighetene. ... Utenfor det samiske reinbeiteområdet skal loven legge forholdene til rette for en økologisk og økonomisk bærekraftig utnyttning av reinbeiteressursene med basis i lokal kultur og tradisjon ... <p>Meld.St. 11 (2016-2017) - Endring og utvikling - en fremtidsrettet jordbruksproduksjon ²⁸</p> <ul style="list-style-type: none"> Miljømål i landbrukspolitikken <ul style="list-style-type: none"> Bærekraftig landbruk med lavere utslipp av klimagasser Bærekraftig bruk og et sterkt vern av landbruket sine areal og ressursgrunnlag Ivareta kulturlandskapet og naturmangfoldet <p>Jordvernstrategi ²⁹</p> <p>Nasjonale miljømål og virkemidler for miljø- og klimaarbeidet i jordbruket, 2023 - 2026 ³⁰</p>

		<ul style="list-style-type: none"> • Landbruksdirektoratets nasjonale miljøprogram <ul style="list-style-type: none"> ○ Ta vare på og utvikle jordbrukets kulturlandskap ○ Ta vare på variasjonen i jordbrukets verdifulle kulturlandskap ○ Ta vare på og skjøtte biologisk verdifulle arealer i jordbruket ○ Bedre status for truede arter i jordbruket ○ Øke bruk og vern av jordbrukets genetiske ressurser ○ Jordbruksjord skal få forbedret jordhelse ○ Redusere tap av jord i form av partikler og organisk materiale i jord ○ Øke moldinnholdet og lagre karbon ○ Bedre allmennhetens tilgang til jordbrukslandskapet Ingen vannforekomster i jordbruksområder skal få dårligere tilstand ○ Bedre tilstanden for de mest utsatte vannforekomstene i jordbruksdominerte områder ○ Redusere helse og miljørisikoen ved bruk av plantevernmidler i jordbruket
3.2 Andre tiltak og virkemidler i regi av miljøforvaltningen	<p>Relevante tiltak og virkemidler, status for gjennomføring og resultater/effekt</p> <p>Se tilsvarende 3.2 for delmål 5.</p> <p>Tilrettelegging for bærekraftig jakt og fiske er prioritert i miljøforvaltningen som virkemiddel for rekreasjon, folkehelse og bruk av naturressursene. Jakt på offentlig grunn administreres av Statskog og Finnmarkseiendommen, og fjellstyrene administrerer jakta i statsalmenninger. Åpning for jakt er kunnskapsbasert, og reguleres gjennom bruk av kvoter, geografisk differensiering eller andre virkemidler dersom det anses som nødvendig i forskrift om jakt- og fangsttider.</p> <p>Forskrifter om fiske etter anadrome laksefisk revideres hvert femte år, sist gang i 2021. Det er en forutsetning for å kunne åpne for fiske at bestandene produserer et høstingsverdig overskudd, jf lakseloven § 33 og nml §§ 15 og 16.</p>	<p>Relevante tiltak og virkemidler, status for gjennomføring og resultater/effekt</p> <p>Landbruksdirektoratet: Ikke utfylt</p>

<p>3.3 Tiltak og virkemidler i kommuner og sektorer</p>	<p>Inntekter fra Viltfondet og kommunale/fylkeskommunale viltfond benyttes til tiltak for å fremme viltforvaltningen. Inntektene er i hovedsak fra jegeravgift og fellingsavgift for hjortevilt.</p>	<p>Landbruksdirektoratet: Jordbruk: Beitebruk av husdyr (sau, geit og storfe) i utmark og på kulturbeite er av kritisk betydning for å ivareta naturmangfold, spesielt beiteområder hvor beite er kultivert av beitedyr over lang tid. Omfanget av beitebruk har som følge av velferdsutvikling, endring i bosettingsmønster, landbrukspolitikk, rovviltpolitikk etc hatt nedgang de siste 50-60 år. Til tross for disse endringen har vi fortsatt noen områder med en lang og kontinuerlig beitepåvirkning. Naturbeitemark har et spesielt rikt artsmangfold, denne naturtypen er i sterk tilbakegang og er av stor verdi både for landbruks og miljøforvaltningen. Økonomisk vil ekstensive jordbruksproduksjon som baserer seg på bruk av viltlevende arter være helt avhengig av en god ivaretagelse og bærekraftig bruk av ressursen. Høsting og bruk av ville arter som beiteressurs er til tross for at beitet er gratis/rimelig (leier forekommer) en relativ arbeidskrevende driftsform med tanke på gjerder og tilsyns. Arbeidsmengden øker, og økonomien blir dårligere ved for eksempel forekomst og skader/tap forvoldt av rovvilt. I enkelte flere områder kan tilbakegang av bruk av beite knyttes direkte opp mot forekomst og tap til rovvilt. Økosystem som beites har også økonomisk og kulturell verdi for deler av befolkningen som ikke er direkte tilknyttet jordbruket for eksempel ved turisme og som allment tilgjengelige kultur/naturområder hvor terskelen for å benytte seg av områdene er lav (lett tilgjengelig).</p>
--	--	---

Oversikt over beitelag (utmarksbeite) tilsluttet organisert beitebruk (<https://kilden.nibio.no> og <https://beitestatistikk.nibio.no/>)

Det finns en rekke insentiv/ordninger rettet mot beitebruk;

- Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL),

Formål (§ 1) Formålet med tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket er å fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensningen fra jordbruket, utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift. Prosjektene og tiltakene skal prioriteres ut fra lokale målsettinger og strategier.

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-02-04-448>

	<ul style="list-style-type: none"> • Regionale miljø program (RMP) <p>Formål (§ 1) Formålet med tilskudd etter forskriften er å bidra til å ivareta jordbruket sitt kulturlandskap, biologisk mangfold, kulturmiljøer og -minner, jord og jordhelse, tilgjengelighet i jordbrukslandskapet, samt å redusere bruk av plantevernmidler og utslipp til luft og avrenning til vann fra jordbruket</p> <p>https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-02-04-448,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tilskudd til tiltak i beiteområde <p>https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2013-02-04-206</p> <p>Videre blir det gitt tilskudd til beite, utmark og kulturbeite, gjennom produksjonstilskuddsordningen. Dette vil blant annet kunne ha positiv effekt for trua arter knytta til kulturlandskap for eksempel naturbeitemark. Videre for å begrense farten på klimarelatert gjengroing av fjellområder.</p> <p>https://www.nina.no/archive/nina/PPPBasePdf/prosjektark/2010/Bratli%20Naturbeitemark%20ARKO-faktaark2010.pdf</p> <p>Reindrift;</p> <p>Reindrift baserer seg tradisjonelt på beiting av utmark som eneste fôrtilgang gjennom hele året. Klimaendringer har medført at reindriften i perioder har tilleggsfôret rein med handelsvare (kraftfôr og høy), dette vil kunne redusere belastningen på det som eventuelt fins av tilgjengelige beiter. På bakgrunn av beitekrise i reindriften i 2017, 2020 og 2022 er det utarbeidet et beredskapsfond som forvaltes beredskapsutvalg i hvert av de seks reinbeiteområdene og ett for reinlagene. Forskrift om tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag</p> <p>https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2022-12-21-2468</p> <ul style="list-style-type: none"> • Forskrift for Reindriften Utviklingsfond <p>§ 1-7.Fellesvilkår</p> <p><i>Det er et vilkår for å få støtte fra Reindriften Utviklingsfond at tiltaket fremmer reindriften i distriktet og området. Der det er aktuelt må tiltaket vurderes i forhold til den effekt det har på beiteslitasje og miljøet for øvrig..</i></p> <p>https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-06-20-864?q=Forskrift%20for%20Reindriften%20Utviklingsfond</p>
3.4 Måloppnåelse	A) Hvordan vurderer man effekten av disse tiltakene og virkemiddelbruken?

	<p>Felte dyr og antall jegere som jakter på henholdsvis hjortevilt og andre arter rapporteres og publiseres av SSB. Virkning av jakt på bestandene vurderes gjennom kunnskapsprosjekter dersom nødvendig. Resultatet kan få virkning ved rullering av forskrift om jakt- og fangsttider.</p> <p>Bruken av viltfondsmidler skal rapporteres gjennom Elektronisk søknadssenter. Tilsvarende rapporteres kommunale/fylkeskommunale viltfond tilbake til myndigheten.</p> <p>Vitenskapelig råd for lakseforvaltning gjør årlige vurderinger av gytebestandsmål-oppnåelse.</p>	<p>Landbruksdirektoratet: <u>Jordbruk</u>; for jordbruk er det tilrådning til ulike tiltak (statistikk på gjennomførte tiltak) over <i>RMP</i>, <i>SMIL</i>, <i>UKL</i> og andre FoU-ordninger som sier oss noe om mengden hensyn og tilrettelegging for naturmangfold i jordbruket. Tildeling av rammer til ordningene skjer over Jordbruksavtalen</p>
	<p>B) Systemer for å måle progresjon og effekt</p> <p>Ikke utfyllt</p>	<p>Landbruksdirektoratet: <u>Jordbruk</u>; se 3.4.a <u>Reindrift</u>; se faktaark 3, 3.4.</p>
<p>3.5 Vurdering av situasjonen i 2030 med eksisterende og planlagte tiltak og virkemidler (0-alternativ)</p>	<p>A) Situasjonen i 2030 med videreføring av iverksatte tiltak og virkemidler (dvs. 0-alternativet).</p> <p>For jakt og fangst forventes det ingen endringer ved videreføring av eksisterende ordninger i 2030. Tilgangen til jakt og de jaktbare bestandene vil være stort sett uendret.</p>	<p>Landbruksdirektoratet: <u>Jordbruk</u>: se 3.5.B <u>Reindrift</u>: driften er år om annet og stadig med kortere intervall preget av "låste beiter"/isingshendelser i store deler av reindriftsområdet, dette har medført at det har oppstått beitekrise(-r). Slike hendelser har en klar klimasammenheng, men lavdekke og annen vegetasjon vil også spille inn. Et vedvarende høyt beitetrykk vil påvirke situasjonen negativt. Det finns undersøkelser over år på lavdekke for reinbeiteområder i Finnmark (se 2.5). Situasjonen med låste beiter og isingshendelser har medført økt bruk av handelsvare (kraftfôr og høy) i reindriften. Reindrift er svært arealkrevende, tap av inngrepsfri natur men også fragmentering av natur med sporadiske inngrep er kritisk for den økologiske bærekraften i reindriften. Fragmentering og også mindre forstyrrelser vil føre til at rein benytter mindre deler av det reindriftoområdet. Dette vil medføre ytterligere beitepress og mulig større konflikt med rovvilt, da rovvilt og rein til dels har lik respons på forstyrrelse/inngrep. Uten tilpassing til klima og reintall, samt bevaring av de eksisterende arealressursene ved å avstå fra ytterligere arealinngrep i reinbeiteområdene, vil bærekraften i høsting av ville arter (lav, planter og sopp) påvirkes i negativ retning. Manglende kunnskap/måling av kulturell bærekraft med tanke på reindriften som urfolksnæring gjør det vanskelig å predikere utvikling framover i tid.</p>

B) Situasjonen i 2030 med planlagte tiltak og virkemidler.

Det er ingen grunn til å anta at bestandssituasjonen for atlantisk laks vil endre seg vesentlig til det bedre i overskuelig fremtid, men at man må heller legge til grunn at det er optimistisk å tro at den ikke vil forverre seg. Antakelig er det mest realistiske at den vil forverre seg ytterligere, gitt klimaendringene, samt at de andre negative menneskeskapt påvirkningene på laksen snarere øker enn at de blir mindre.

Det er et mål at fiskereguleringene, og dermed laksefangsten/beskatningen, skal være tilpasset det til enhver tid tilgjengelige høstbare overskuddet i hver bestand.

Se 3.5 for delmål 5 om overføring av ansvar for høstbare viltarter til Landbruksdirektoratet.

Landbruksdirektoratet:
Reindrift: se 3.5. A
Jordbruk: gitt trenden over tid med strukturrasjonalisering og et mer intensivt jordbruk vil nedgangen i utnyttelse av viltlevende arter i som beiteressurs fortsatt ha en nedgang. Med forringelse av spesielt viktige kulturpåvirkede beiter som den største konsekvensen for naturmangfold. Men også høyfjellsøkosystem vil bli påvirket av redusert beite, for eksempel med gjengroing. Det er pr i dag økonomiske insentiver til dette beitebruket, disse insentivene er pr i dag ikke tilstrekkelig for å bevare beitebruket og langt mindre øke den. Dette beror på flere faktorer, hvor struktur, økonomi og rovilt er hovedfaktorene.

Tiltak og virkemidler for å nå målet (deloppdrag 3, 5 og 6)

4.1 Bruk av eksisterende og planlagte tiltak og virkemidler for å nå Kunming-Montreal-målet?

A) Eksisterende tiltak og virkemidler som er/kan være særskilt effektive for å nå målet, eller planlagte tiltak og virkemidler med potensial for god effekt, på kort (2030) og lengre (2050) sikt.

For målet om å kunne tilby muligheter for jakt og fangst til nytte for befolkningen, er det viktig å videreføre eksisterende tiltak, som god regulering fra nasjonalt og lokalt hold, tilskuddsmidler gjennom viltfond og god bestandsovervåking. Godt samarbeid med organisasjonene er også viktig.

Landbruksdirektoratet:
Jordbruk: tiltak som initierer beite er positive, men utviklingen (nedgang) av beitebruk tilsier at de ikke er særskilt effektive eller tilstrekkelige.
Reindrift: Tiltak som har som mål å tilpasse reintall til beitets bærekapasitet kan være effektivt for å sikre bærekraftig bruk av ville arter (lav, planter og sopp) både på kort og lang sikt.
Regelverket (sameloven, reindriftsloven, naturmangfoldloven, pbl.) skal sikre at samisk reindrift og urfolks rettigheter til land og tradisjonell kunnskap hensyntas i arealforvaltningen.
Åpenhetsloven pålegger større virksomheter å gjøre aktsomhetsvurderinger av deres virksomhets påvirkning for menneskerettigheter og pålegger å kommunisere med berørte interessenter om dette.

	Innføringen av åpenhetsloven kan ha en potensiell positiv effekt for innsyn i privat virksomhet som kan berøre reindriftsinteresser.
B) Eksisterende tiltak og virkemidler som kan gi bedre effekt enn i dag dersom de gjennomføres/brukes i større omfang og/eller forvaltes på en annen måte	
Viktig å redusere omfanget av trafikkpåkjørslar av spesielt hjortevilt, og å sikre at vilt kan bruke større sammenhengende områder gjennom viltkorridorer og sammenhengende viltområder.	<p>Landbruksdirektoratet: <u>Jordbruk:</u> jordbruken er basert på en styring etter et den til enhver tid gjeldende landbrukspolitikk. Det er mulig å styrke bruken av de overnevnte virkemiddel, men det vil kreves en langt mer omfattende politisk endring om beiteressursen som det her er snakk om skal styrkes. Dette gjelder både tilgjengelighet og beiterett, arealplanlegging som ikke er i konflikt med beitebruk og rovviltforvaltning. <u>Reindrift:</u> en forvaltning som i større grad definerer økologisk bærekraft i målbare forhold, for eksempel slaktevekt og/eller lavdekke. Og som innrettes virkemiddel etter dette.</p>
C) Hvilke positive og negative virkninger har tiltakene og virkemiddelbruken beskrevet over for klima og klimatilpasning	
Ingen kjente konsekvenser	<p>Landbruksdirektoratet: <u>Jordbruk:</u> høsting av ville arter i form av beiting er øker karbonbinding i jorda, den medfører også redusert utslipp pr forenhet sammenlignet med kraftfôr og surfor/høy i form av redusert transport. Et permanent gressdekke, som på beitemark, har bedre kapillærsystem til å håndtere styrtregn og er også bedre rustet mot tørke.</p>
D) Tiltak og virkemidler som bør videreføres	
Alle tiltak og virkemidler bør videreføres for å sikre tilgang på økosystemtilpasset høsting av viltressurser.	<p>Landbruksdirektoratet: <u>Reindrift:</u> Forvaltning av reintall bør videreutvikles og videreføres. Det er effektiv måte å forhindre for tungt beitepress på ville arter av lav, planter og sopp. <u>Jordbruk:</u> Alle tiltak nevnt bør videreføres da de alle bidrar på forskjellige områder.</p>
E) Eksisterende tiltak og virkemidler som trolig vil være utilstrekkelige eller mindre effektive for å nå målet	

	Ikke utfylt	Landbruksdirektoratet: Vi vurderer ingen av tiltakene til å være utilstrekkelige, man bør fortsette å forbedre og utvikle eksisterende parallelt med ny kunnskap.
	F) Mangler det generelt tiltak og virkemidler for å kunne nå målet, eller mangler din sektor tiltak og virkemidler til å nå målet? Potensialet for høsting og en bærekraftig forvaltning av hjortevilt og særlig villrein begrenses av sykdom, mangel på sammenhengende leveområder og trafikkpåkjørslar. Alle disse områdene er avhengig av tiltak og virkemidler som forvaltes også av andre myndigheter.	Landbruksdirektoratet: Reindrift: Pr i dag er riktig fastsettelse og overholdelse av øvre reintall det viktigste virkemidlet for å sikre bærekraftig bruk og gjennom dette ivaretaelse av naturmangfold. En grundig faglig økologisk vurdering av beitegrunnet må ligge til grunn for øvre reintall og det må tillates at beitene ikke er maksimalt utnyttet til enhver til, men at de har mulighet til å ta seg igjen etter år med for eksempel krevende klimatiske forhold. Overholdelse av reintallet er også viktig, pr i dag finnes det ingen ressursøkonomisk hensiktsmessig måte å telle rein på. Her er det under utvikling metodikk for å bruke drone til telling på siida/område nivå. Telling av dyr pr siiddandel vil imidlertid fortsatt skje på bakken på samme måte som i dag, det er også her mulig å ta i bruk teknologi, elektronisk merke, som vil gjøre dette mindre ressurs og arbeidskrevende. Det mangler virkemidler for å beskytte urfolks tradisjonelle bruk. Mange virkemidler som er i bruk (f.eks. tilskudd for kjøttproduksjon) har utilsiktet negative effekt på kulturell bærekraft, ettersom det reduserer fokuser på biprodukter (skinn, bein, horn, innmat, blod) og det endrer flokkstrukturen ettersom reineierne tilpasser flokkstrukturen etter det som gir mest tilskudd (stort fokus på simler og kalv) istedenfor tradisjonell flokkstruktur. Mye tradisjonell urfolkskunnskap går derved tapt. <u>Jordbruk</u> ; se 4.1.B
	A) Behov for nye tiltak og virkemidler for å nå målet på kort sikt (til 2030) og på lengre sikt (2050).	

4.2 Behov for nye tiltak og virkemidler for å nå Kunming-Montreal-målet?	Kan ikke se at det er behov for nye virkemidler på kort sikt. På lengre sikt vil det være nødvendig å tilpasse jaktforvaltningen til konsekvenser av klimaendringene.	Landbruksdirektoratet: Reindrift: Det behøves bedre virkemidler for å tilpasse reintall etter tilgjengelige beiteressurser. Det er behov for tiltak som ivaretar tradisjonell kunnskap og tradisjonelle reindriftsformer. Jordbruk: god samhandling i virkemiddelbruk for å sikre trua og sårbare arter.
	B) Hvilke oppgaver og ansvar bør nasjonale og regionale myndigheter ha, hva bør kommuner gjøre, og hva kan forventes av befolkningen?	
	Nasjonale myndigheter har ansvar for å utarbeide forskrifter om jaktbare arter og jaktutøvelse i samsvar med en økosystemtilpasset forvaltning. I tillegg ansvar for innhenting av tilstrekkelig kunnskap gjennom forskning og overvåking. Kommunene bør fortsatt ha ansvar for forvaltningen av elg, hjort og rådyr i egen kommune og villreinnemndene for sine respektive villreinområder. Regionalledet har et særskilt ansvar for rådgivning av kommunene og behandling av klage på kommunale avgjørelser i viltsektoren.	Landbruksdirektoratet: Ikke utfyllt
	C) Positive og negative virkninger av tiltakene og virkemiddelbruken over for klima og klimatilpasning	
4.3 Forutsetninger for vellykket gjennomføring av tiltak og virkemidler	Ingen	Landbruksdirektoratet: Jordbruk: Beiting av permanent grasdekke, som beitemark, og fjellbeite binder mer karbon og dypere ned enn i jord som ikke beites. Det er også en positiv effekt at det reduserer gjengroing da vegetasjon (trær og busker) endrer mikroklima rundt vegetasjonen og skaper et miljø som øker nedbrytingen av karbon i jorda noe som i sin tur virker negativt på klimasystemet. Reindrift: baserer seg i utgangspunktet kun på energi fra ville arter. Som følge av beitekrise(-r) har andelen handelsvare i reinens diett økt, kraftfôr og høy, dette kan ha en negativ klimaeffekt.
	A) Hvilke forutsetninger (for eksempel ressurser, politikk, lovverk, samfunnsendringer, tverrsektorielt samarbeid) og hvilken forvaltningspraksis må være på plass for at en skal kunne gjennomføre tiltakene og virkemidlene over?	
	For jakt, se 4.3 for mål 5	Landbruksdirektoratet: Tverrsektorielt samarbeid, både forvaltningsmessig og politisk, er essensielt for å lykkes.

	<p>B) Gitt at tiltakene og virkemidlene som er foreslått over, skal iverksettes, hvordan kan din sektor legge til rette for og hva kan din sektor gjøre for å sikre at disse blir gjennomført?</p>	
	<p>For jakt, se 4.3 for mål 5</p>	<p>Landbruksdirektoratet: Legge til rette for (sammen med andre sektorer) flere tiltak som kan nyttes tverrsektorielt. Dvs. se på mulighetene for at flere sektorer kan samarbeide (og finansiere over ulike plattformer) om tildeling av midler til ulike tiltak o.l.</p>
<p>4.4 Måloppnåelse</p>	<p>Hva mangler ev. for å kunne måle progresjon mot målet og effekt av tiltakene og virkemiddelbruken? Trengs det ny kartlegging, overvåking, nye systemer eller annen kunnskap?</p>	
	<p>Vi opplever at målet om tilgang på jakt og de goder som følger av mulighetene for jakt for alle grupper mennesker i landet på mange måter er nådd. Effekten av tiltak og virkemiddelbruk blir da et spørsmål om å vedlikeholde en velfungerende ordning og å tilpasse ordningen lokalt. Det er likevel flere utfordringer knyttet til jaktbare viltarter, som for eksempel berører arealforvaltning, trafikk og sykdom, som dermed har påvirkning på tilgangen til jakt. Det vil alltid være behov for ny kunnskap på disse områdene og et godt samarbeid med myndigheter som har ansvar for sektorene.</p>	<p>Landbruksdirektoratet: Reindrift: For å nå målet om bærekraftig bruk av ville arter inne reindriften trengs tilpassing av reintall etter beiteforhold og sikring av beitearealer slik at reindriftsutøvere kan veksle mellom beiteområder. For å nå målet om at “urfolks og lokalsamfunns tradisjonelle bærekraftige bruk respekteres og beskyttes” trengs kartlegging av utviklingen innen kulturell bærekraft, og det trengs en helhetlig strategi for ivaretagelse av tradisjonell reindriftskunnskap. Det trengs også tilskudd og insentiver for å holde i hevd bruk av rein utover bare kjøtt: innmat og duodji (samisk håndverk).</p>
<p>4.5 Vurdering av situasjonen i 2030 dersom nye tiltak og virkemidler settes inn</p>	<p>Ingen endringer på viltsektoren.</p>	<p>Landbruksdirektoratet: Reindrift: beskyttelse av urfolks tradisjonelle, bærekraftige bruk av ville arter (beiteressurser) vil sannsynlig forverres mot 2030 ettersom det ikke finnes nok tiltak for å ivareta tradisjonell kunnskap og tradisjonelle driftsformer.</p>
<p>4.6 Vurdering av situasjonen i 2050 dersom nye tiltak og virkemidler settes inn</p>	<p>Endret klima kan endre forutsetningene for dagens jaktregime, og dermed hvilke tiltak og virkemidler som må revurderes. Eksempler på mulige endringer kan være nye sykdommer/parasitter og endret tregrense. I tillegg er det like sannsynlig at naturforholdene vil endres - delvis som følge av klimatilpasninger - ved at det etableres ny infrastruktur knyttet til kraftproduksjon i utmark, eller ved at større deler av utmarka bygges ned av hyttefelt eller infrastruktur. Dette vil også begrense livsgrunnlaget for blant annet jaktbare arter og dermed tilgangen på jakt.</p>	<p>Landbruksdirektoratet: Reindrift: Forbedres manglene beskrevet i 4.1.F og 4.4 så er det mulighet for å unngå videre tap av beiteressurser og tradisjonell urfolkskunnskap i 2050.</p>

<p>4.7 Har Norge særlig gode eller dårlige forutsetninger for å nå dette målet?</p>	<p>For jakt, se 4.7 i mål 5.</p>	<p>Landbruksdirektoratet: Vi mener Norge har gode forutsetninger for måloppnåelse, da vi har en forvaltningspraksis i dag som jobber aktivt for å ivareta og vise hensyn til trua arter. Utfordringene er arealer som er viktige for landbruket (skogbruk, jordbruk og reindrift) og som er viktige for naturmangfoldet, slik at balansen mellom bruk og hensyn/ivaretagelse må ses i en større sammenheng for å tilfredsstille både klima, matsikkerhet og trua natur, for å nevne noen interesser.</p>
<p>4.8 Konklusjon</p>	<p>Gitt vurderingene i del 4, oppsummer kort i hvilken grad (lav-middels-høy) Norge vil være i stand til å nå Kunming-Montreal-målet? Når det gjelder den delen av målet som er knyttet til utnyttelse av vilt som ressurs, anser vi at målet er oppnådd.</p>	<p>Landbruksdirektoratet: Måloppnåelsen er avhengig av politisk vilje. Det er også avhengig av godt tverrsektorielt samarbeid, hvor vektning av interesser vil være sentralt. For eksempel viktig mellom beitedyr, arealinngrep og forstyrrelser samt rovvilt når det kommer til beitebruk.</p>